

Suriyeli ebeveynlerin eğitimde aile katılımına ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi

Mustafa Türkmenoğlu¹, Ersin Çopur²

DOI 10.5281/zenodo.10396800

Özet

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde Suriyeli ailelerin aile katılımları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu, 18 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşturulmuş görüş formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri, betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ailelerin okula verdikleri öneme dair görüşleri incelendiğinde ailelerin bu konuda olumlu görüşe sahip olmakla beraber azımsanmayacak derecede de okula önem verilmediğine dair görüşler tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmenleri, Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarında yer almasının hem ebeveynler hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından birçok faydası olduğunu belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarına katılımını engelleyen faktörlerin başında “dil problemlerinden dolayı iletişim kuramama, kültür farklılıklarına uyum sağlayamama, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin düşük olması” gibi etkenlerin yer aldığını belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin aile katılımının artırılması için okul idaresi ve yetkililerden, Türk ailelerden ve Suriyeli ailelerden beklentilerini dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Aile katılımı, okul öncesi öğretmeni, Suriyeli aileler

Examining the views of preschool teachers on family involvement of Syrian parents in education

Abstract

In this study, it is aimed to determine the views of preschool teachers about the family involvement of Syrian families in pre-school education. Phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used in the research. The research group of the study consisted of 18 preschool teachers. Convenience sampling method was used while forming the study group of the research. The data of the study were collected using an opinion form consisting of closed and open-ended questions prepared by the researchers. In the analysis of the research data, descriptive analysis method was used. According to the results of the research, when the opinions of the preschool teachers about the importance given to the school by the Syrian families were examined, it was determined that although the families had a positive opinion on this issue, they did not attach importance to the school at a substantial level. According to preschool teachers, the involvement of Syrian parents in family involvement studies has many benefits for both parents, students and teachers. Preschool teachers stated that among the factors that prevent Syrian parents from participating in family involvement activities, there are factors such as “inability to communicate due to language problems, inability to adapt to cultural differences, and insufficient level of knowledge or education of families”. As a result of the research, preschool teachers expressed the expectations of Syrian parents from school administration and authorities, Turkish families and Syrian families in order to increase family participation.

Keywords: family involvement, preschool teacher, Syrian families

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, mturkm@hotmail.com

² Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, e.copur33@hotmail.com

Giriş

Eğitim, insan hayatının sadece belirli bir dönemini değil, doğumdan başlayıp ölene kadar süren bir süreçtir. Bu süreç, birbirlerini takip etmekte olan ve yeni öğrenilen bilgilerin eski öğrenilen bilgiler üzerine inşa edildiği öğrenme ve öğretme olaylarının bütünüdür. Bu süreçte bireylere belirli dönemlerde farklı bilgiler, beceriler, tutumlar ve değerlerin kazandırılması amaçlanır. Okul öncesi eğitim de eğitim sürecinin vazgeçilmez dönemlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Okul öncesi eğitimde başarılı sonuçlar elde edebilmek için ailenin eğitim sürecine katılımı sağlanıp hem anneler hem babalar eğitim sürecine dâhil edilmelidir (Çamlıbel Çakmak, 2010).

Eğitim sürecinde okullar önemli bir yere sahiptir. Okullarda verilen eğitimin etkililiğinin artırılmasında öğrencinin ailede aldığı eğitim ile okulda aldığı eğitimin uyumlu olması gerekmektedir. Bu uyumun sağlanabilmesinde ise ailelerin eğitimde aktif bir şekilde rol alması yani eğitimde aile katılımının gerçekleşmiş olması gerekmektedir (Pehlivan, 1997). Aile katılımı; ebeveynlerin çocuklarının eğitim ve gelişimlerinin en iyi şekilde gerçekleşmesi için erken çocukluk eğitimi programlarına aktif olarak rol aldıkları bir süreç olarak tanımlanabilir (Morrison, 2003). Aile katılımının amacı; okul ve ev arasında koordinasyon sağlanarak çocuğun gelişim ve eğitiminde ortak hareket ederek çocuğun eğitim sürecini desteklemektir (Çamlıbel Çakmak, 2010).

Roekel'e (2008) göre ebeveynlerin eğitim sürecine katılımı altı türde gerçekleşmektedir. Eğitimde aile katılım türleri ebeveynlik, iletişim, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme ve toplumla iş birliğidir. Aile katılım çalışmaları tüm tarafların ilgisini çekebilecek ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olabilecek etkinlikleri kapsmalıdır. Başarılı bir okul-aile ortaklığı okulun genel misyonu ve hedefleriyle iyi bir şekilde bütünleştirilmiş olmalıdır. Okul ile iç içe olan ebeveynler, çocuklarının eğitim sürecinde daha yetkin hale gelmektedirler (Poyraz ve Dere, 2001). Yapılan araştırmalar okul-aile ortaklıklarının okulları iyileştirdiğini, aileleri güçlendirdiğini, topluluk desteği oluşturduğunu ve öğrenci başarısını artırdığını (Roekel, 2008), okul ve aileler arasındaki olumlu ilişkinin çocukların gelişim ve eğitimleri üzerindeki pozitif etkilerini (Edwards & Alldred, 2000; Epstein & Jansorn Rodriguez, 2004; Henderson & Berla, 1994; Powell, Son, File & San Juan, 2010; Richardson, 2009; Sanders & Sheldon, 2009; Sheldon, 2009; Tümkaya ve Çopur, 2020; Tümkaya ve Türkmenoğlu, 2021) ortaya koymaktadır.

Erken çocukluk dönemi, çocukların gelişimleri ve öğrenmeleri açısından büyük öneme sahiptir (Abbak, 2008). Bu noktada okulun çocuğa katkısı tartışılmayacak derecede önemli görülmektedir. Süreç, okul ve ailenin iş birliğini gerekli kılmaktadır. Okul öncesinde eğitim ne kadar iyi hazırlanırsa hazırlansın, aileler süreci desteklemezse verilen eğitim istenen verimi sağlayamaz (Tezel-Şahin ve Ünver, 2005). Okul ve aile arasındaki iletişim ve iş birliğinin derecesi, çocuğun sosyal, duygusal ve akademik gelişimini doğrudan etkilemekte (Ergüden, Doğan ve Hastaoğlu, 2020) dolayısıyla tüm ebeveynlerin çocukların eğitim süreçlerine dâhil edilmesinin zaruri olduğunu ortaya koymaktadır.

2011 yılında Türkiye'nin en uzun sınır komşusu olan Suriye'de başlayan iç karışıklık zamanla büyüyerek, Suriye'de yaşamını sürdüren insanların yurtlarını terk ederek farklı ülkelerde yaşam oluşturmalarına neden olacak boyutlara ulaşmıştır. Bu süreçte Suriyelilerin en fazla göç ettiği ülke Türkiye olmuştur. Savaşın başladığı andan bugüne Suriye'den kaçarak Türkiye'de yaşamaya başlayan Suriyeli sayısı 3.411.029 kişidir. Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin %98'i şehirlerde yaşamakta olup 0-9 yaş aralığındaki Suriyeli çocukların sayısı ise 993.362'dir (Mülteciler Derneği, 2023). Bu sayı okul öncesi eğitime devam eden Suriyeli çocukların eğitimi üzerine çalışmayı zorunlu kılmaktadır. Bu noktadan hareketle okul öncesi dönemde çocukları eğitim gören Suriyeli anne babaların aile katılımları ile ilgili okul öncesi öğretmenlerin

görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışma Suriyeli anne babaların okul öncesi eğitimde aile katılımlarının faydalarının ve öğretmenlerin yaşadıkları sorunların belirlenmesi, sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin sunulması ve öğretmenlerin konuya dair beklentilerinin ortaya konması bakımından önemli görülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımına uygun bir şekilde tasarlanmıştır. Araştırmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseninde bireyler farkında olduğu fakat detaylı bir anlayış geliştirmedikleri olgulara odaklanılmaktadır. Başka bir deyişle olgubilim araştırmaları, yabancı olmadığımız fakat tam olarak anlamlandıramadığımız olguların araştırılmasının amaçlandığı çalışmalar açısından uygun bir desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu, Mersin-Tarsus, Adana-Pozantı-Seyhan, Şanlıurfa-Haliliye-Viranşehir ve Kocaeli-Kartepe ilçelerinde görev yapmakta olan 18 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örneklemede kolay ulaşılabilecek niteliğe sahip çalışma grubu belirlenir. Uygun örnekleme verilerin, kolay, hızlı ve ekonomik bir şekilde toplanmasına imkân tanır. Yöntemin temel amacı, zaman, para ve işgücü kaybının önlenmesidir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Araştırmada uygun örnekleme yönteminin kullanılmasının sebebi, araştırmanın hızlı ve pratik bir şekilde tamamlanması amacıdır. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma grubuna ait bilgiler

Kodlar	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kıdem (Yıl)	Öğrenim Durumu	Mezun Olduğu Fakülte	Sınıfındaki Suriyeli Öğrenci Sayısı
Ö1	Kadın	27	3	Lisans	Eğitim	4
Ö2	Kadın	29	5	Lisans	Eğitim	2
Ö3	Kadın	29	6	Lisans	Eğitim	3
Ö4	Kadın	30	6	Yüksek Lisans	Eğitim	3
Ö5	Kadın	33	9	Lisans	Eğitim	2
Ö6	Kadın	34	8	Lisans	Eğitim	4
Ö7	Kadın	37	12	Lisans	Eğitim	1
Ö8	Erkek	38	13	Lisans	Eğitim	2
Ö9	Kadın	38	14	Lisans	Eğitim	6
Ö10	Kadın	39	16	Lisans	Eğitim	3
Ö11	Kadın	40	15	Lisans	Eğitim	4
Ö12	Kadın	40	16	Yüksek Lisans	Eğitim	1
Ö13	Kadın	42	18	Lisans	Eğitim	4
Ö14	Kadın	42	18	Lisans	Eğitim	5
Ö15	Kadın	42	19	Lisans	Eğitim	2
Ö16	Kadın	44	20	Lisans	Eğitim	5
Ö17	Kadın	46	22	Lisans	Eğitim	3
Ö18	Kadın	48	24	Lisans	Eğitim	2

Tablo 1 incelendiğinde araştırmının çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin 17'sinin kadın 1'inin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşları 27 ila 48 yaş aralığında bulunmaktadır. Katılımcıların 2'si 1-5 yıl, 4'ü 6-10 yıl, 4'ü 11-15 yıl, 6'sı 16-20 yıl ve 2'si 21-25 yıllık kıdeme sahiptir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tümü eğitim fakültesi mezunudur. Öğretmenlerin 2'si yüksek lisans, 16'sı ise lisans mezunudur. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında bulunan Suriyeli öğrenci sayısının ise 1 ila 6 öğrenci arasında değiştiği görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri, hızlı veri toplamaya imkân sunması ve çalışmaya pratiklik kazandırmasından dolayı, google form aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşturulmuş görüş formu kullanılarak toplanmıştır. Görüş formunda, okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin okul öncesi eğitimde aile katılımı hakkındaki görüşlerini ortaya koyacak soruların yanında öğretmenler hakkında demografik bilgilerin belirlenmesini sağlayacak sorular da yer almıştır. Görüş formu hazırlanırken, alan uzmanlarının görüşleri alınmış, uzmanların formu çalışmanın amacına uygun ve anlaşılır olması yönleriyle incelemeleri istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda son şeklini alan görüş formunda araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerini belirlemeye yönelik 6 soru ve okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin okul öncesi eğitimde aile katılımı hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik 17 soru yer almıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri, betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analizde; elde edilen veriler olduğu gibi gösterilir, betimlenir, resmedilir ve anlatılır. Betimsel analizde ayrıntılı ve kurama dayalı bir ayrıştırma söz konusu değildir. Araştırmacı, araştırma sırasında sorduğu soruyu, araştırmının raporlaştırma aşamasında aynen yazmamalıdır. Sorunun aynen yazılması hata yapılmasına sebep olur. Soruyu aynen yazmaktansa, soru bir başlık, kavram ya da cümle olarak yazılmalıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2013). Betimsel analiz süreci; çerçeve oluşturma, tematik olarak verilerin işlenmesi, bulguları tanımlama ve yorumlama aşamalarını içermektedir (Şahin, 2013). Araştırmının çerçevesinin oluşturulması aşamasında okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin "Çocuklarının eğitimlerindeki etkilerinin farkındalıklarına dair görüşleri", "Eğitimde aile katılımının faydalarına ilişkin görüşleri", "Aile katılım çalışmalarında Suriyeli ailelerle yaşadıkları sorunlara dair görüşleri" ve "Suriyeli ailelerin aile katılımının artırılması ile ilgili beklentileri" temaları altında incelenmesine karar verilmiştir. Tematik olarak verilerin işlenmesi aşamasında, çerçeveye bağlı kalarak veriler okunarak ve düzenlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin verdikleri benzer cevaplar bir araya getirilmiştir. Bulguların tanımlanması aşamasında, veriler düzenlenmiş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrudan alıntılanarak sunulmuştur. Bulguların yorumlanması aşamasında ise araştırmının bulguları detaylandırılarak açıklanmıştır.

Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerindeki etkilerinin farkındalıklarına dair görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli aileler tarafından okula verilen öneme dair görüşleri alınmış ve öğretmenlerin konuya ilişkin görüşleri arasında farklılık olduğu görülmüştür. Araştırmaya dâhil olan okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin okula verdikleri öneme dair görüşleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Okulun Suriyeli ebeveynler tarafından önemine ilişkin öğretmenlerin görüşleri

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Okul, Suriyeli ebeveynler tarafından önemli görülmektedir	10	%55.5
Okul, Suriyeli ebeveynler tarafından kısmen önemli görülmektedir	3	%16.7
Okul, Suriyeli ebeveynler tarafından önemli görülmemektedir	5	%27.8

Tablo 2'ye göre çalışma grubunda yer alan okul öncesi öğretmenlerinden 10'una (%55.5) göre Suriyeli ebeveynler çocukları için okulu önemli görmekte, 5'ine (%27.8) göre önemli görmemektedir. 3 (%16.7) öğretmen ise Suriyeli ebeveynlerin okulu kısmen önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Konuya ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

- *Bana göre Suriyeli ebeveynler, "Çocuklarımız kimseden geri kalmasin, etkinliklere katilsin, yeni şeyler öğrensın" düşüncesiyle okulu önemli görmekteler. Çalıştığımız yerdeki ailelerin ekonomik durumlarının çok iyi olmaması, özellikle annelerin okulun önemini kavramasında etkili oluyor diye düşünüyorum. (Ö7)*

- *Kısmen önemli görmekteler. Bazen öğrencilerin okula devamında, velilerle iletişimde sorun yaşanmazken, bazen de aynı veli ile sorun yaşanabiliyor. Bu nedenle Suriyeli ebeveynler okulu kısmen önemli görüyorlar diyebilirim. (Ö13)*

- *Bence hiçbir şekilde önemli görmüyorlar. Evde çocuk sayısı fazla olduğu için biri bile evden uzaklaşsa yeter mantığı ile yollayıp kesinlikle maddi olarak hiçbir harcama yapmadan çocuğu gönderdikleri bir yer olarak görüyorlar. (Ö17)*

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin çocuklarının eğitimindeki etkilerine ilişkin görüşlerinde de farklılıklar olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Suriyeli ebeveynlerin çocuklarının eğitimindeki etkilerinin farkındalıkları

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Suriyeli ebeveynler çocuklarının eğitimindeki etkilerinin farkındalar	10	%55.5
Suriyeli ebeveynler çocuklarının eğitimindeki etkilerinin farkında değiller	8	%44.5

Tablo 3 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin 10'u (%55.5) Suriyeli ebeveynlerin çocuklarının eğitimindeki etkilerinin farkında olduklarını belirtmişlerdir. 8 (%44.5) öğretmene göre ise Suriyeli ebeveynler çocuklarının eğitimindeki etkilerinin farkında değillerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin konu hakkındaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

- *Bence Suriyeli ebeveynler çocuklarının eğitimindeki etkilerinin kesinlikle farkında değiller. Gözlemlerime dayanarak söyleyebilirim ki çocukların eğitime ilişkin sadece öğretmenlerden beklentileri var. Suriyeli ebeveynler kendilerinde asla sorumluluk görmüyorlar. (Ö1)*

- *Bu noktada farklı değişkenler devreye girerek Suriyeli ebeveynlerin düşünce ve davranışlarında etkili oluyor. Örneğin, sosyoekonomik durum, anne babanın okuryazar olup olmaması ve ebeveynlerin okula yüklediği misyonla Suriyeli ebeveynlerin çocuklarının eğitiminde etkilerinin farkında olmalarını etkiliyor. Suriyeli ebeveynlerin sosyal imkânları geliştikçe çocuklarının eğitime verdikleri önem de değişiyor. (Ö8)*

Çalışma grubunda yer alan okul öncesi öğretmenlerin tümü, Suriyeli ebeveynlerin eğitim sürecinde aktif yer almasının çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

- *Her anlamda önemli olmakla birlikte öncelikle dil konusunda sıkıntı yaşandığı için veliyle sürekli iletişim kurmak gerekiyor. Velinin eğitimde aktif olması onun dil öğrenmesine dahi katkı sunuyor. Eğitim sürecinde aktif olan ebeveynin çocukları da daha sosyal ve başarılı olabiliyor. (Ö11)*
- *Bence çok çok önemli. Çünkü bir gün 24 saat ve çocuklar bu bir günün 4-5 saati okuldalar. Geriye kalan zamanı evde geçiriyorlar. Evde öğrenciye ebeveynlerin destek olmadığı sürece öğrenciler tam anlamıyla istenen seviyeye ulaşamazlar. Bu nedenle ebeveynlerin eğitime aktif katılımı büyük öneme sahiptir. (Ö16)*
- *Temel olarak tüm ebeveynlerin evde ve okulda bütün olarak çocuğu ile ilgilenmesi ve onun eğitimine katılması elzem iken, Suriyeli ailelerin eğitim sürecinde aktif olmaması düşünülemez. Çünkü farklı dramları barındıran yaşamlara sahip ailelerin, çocuklarının geleceği için eğitimden başka şansları olmadığı aşikârdır. (Ö18)*

Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin eğitimde aile katılımının faydalarına ilişkin görüşleri

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri, Suriyeli ebeveynlerin çocuklarının eğitim süreçlerine dâhil olmasının, ebeveynlerin kendileri açısından birçok faydası olduğunu belirtmişlerdir. Bu faydaların başında Türkçe öğrenme ve sosyalleşme gelmektedir. Öğretmenler en fazla sıkıntıyı iletişim kurarken yaşadıklarını, Suriyeli ebeveynlerin Türkçeyi öğrendiklerinde, yaşanan problemlerin kolaylıkla çözüme kavuşturulduğunu belirtmişlerdir. Konuya dair okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

- *Suriyeli ebeveynler eğitimde aktif olduklarında diğer veliler tarafından kabul görürler. Dolayısıyla Türk ebeveynlerle olan ilişkileri normalleşir. Bunun sonucunda da Türkçeyi öğrenme ihtiyacı duyuyorlar. Böylelikle okul, kendilerine dil öğrenme fırsatı sunmuş oluyor. (Ö2)*
- *Sadece çocuklar değil aileler de bu çalışmalar sayesinde okula uyum sağlamaktadır. Diğer veliler ile sosyalleşme sağlamaktadırlar. Suriyeli veliler sınıf içinde çocuklarının durumunu gözlemlene şansı bulmaktadırlar. Kendi zihinlerindeki okul öncesi eğitimle uygulamadaki okul öncesi eğitim arasındaki farkı görebilmektedirler. (Ö5)*
- *Ülkenin eğitimi hakkında bilgi sahibi olmalarını, eğitimdeki rollerinin bilmesini sağlar. Eğitimin bir parçası olma farkındalığı yaratıyor. Ayrıca aile katılım çalışmalarının Suriyeli veliler açısından, kültürümüzü öğrenmeleri ve sınıf içi uygulamaları takip etmeleri açısından faydaları çoktur. (Ö10)*

Okul öncesi öğretmenlerinin tümü Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarına katılımının öğrenciler açısından, çocuğun okula kolay adapte olması, çocuğun okulu benimsemesi ve sevmesi, ailesi tarafından önemsendiğinin farkına varması, çocuğun sosyalleşmesi gibi birçok fayda sağladığından bahsetmişlerdir. Konuya ilişkin öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir:

- *Suriyeli çocuklar Türkçeyi öğrenip diğer çocuklarla iletişim kurmadıkları sürece ister istemez biraz dışlanıyorlar. Fakat aileleri sınıfa geldiğinde hatta bir etkinliğe ortak olduğunda Suriyeli çocuklar kendilerini değerli hissediyorlar. Bunun sonucunda da diğer çocukların bakışı da değişmekte ve hemen kaynaşma sağlamaktalar. Suriyeli velilerin eğitime katılımlarının çocuklar açısından her anlamda olumlu etkisi çok yüksektir. Ama gördüğüm kadarıyla okulumuz çevresinde yaşayan Suriyeli velilerin eğitimde aktif olma gibi arzuları neredeyse yok denecek kadar azdır. (Ö3)*

- Çocuklar görerek öğrenirler. Anne babasının okula verdikleri önemi gören bir öğrencinin okulu ve eğitimi sevmemesi neredeyse imkânsızdır. İşte Suriyeli velilerin eğitimde aktif olmaları okul öncesi öğrencilerinin en basit ifadeyle mutlu olmasını sağlar. Ardından kendini değerli hissetmesini, kendine güvenmesini, okulun ve sınıfın bir parçası olarak görmesini, sosyalleşmesini, kurallara uymasını ve başarılı olmasını sağlar. (Ö9)

- Yapılan herhangi bir etkinliğe, Türk öğrencilerin aileleri katılırken, Suriyeli öğrenci velisi katılmadığında öğrenci bu duruma içerliyor. Dolayısıyla da okula ilişkin olumlu duygu gelişimi engellenmiş oluyor. Suriyeli velilerin etkinliklerde rol alması, çocuğunun okulu sevmesini, kendisini okulun bir parçasıymış gibi görmesini sağlar. (Ö14)

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin hepsine göre, Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmaları hakkında bilgilendirilmelerinin öğrenci ve öğretmenler açısından faydaları olduğunu belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

- Her ne kadar çevirilerle anlaşsak da ailelerin okulda yapılanlar hakkında bilgilendirilmesini oldukça önemli görüyorum. Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmaları hakkında bilgilendirilmeleri öğretmen açısından veli iletişimini güçlendirmeyi sağlarken, öğrenci açısından ise velinin sorumluluklarını öğrenmesini ve çocuğun gelişimi hakkında bilgi sahibi olmasını sağlıyor. (Ö4)

- Tüm veli ve öğrencilerin olduğu gibi Suriyeli veli ve öğrenciler de okulumuzun bir parçasıdır. Eğitimde sacayaklarının tümünün uyumlu çalışması hem başarıyı getirir hem de sorunların önüne geçer. Okulda yapılanlar hakkında Suriyeli ebeveynlerin bilgilendirilmesi, ebeveynlerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlar. Bu durum velinin okula karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlar. Velisinin okulu benimsediğini gören öğrenci okula bağlanır ve mutlu olur. Dolayısıyla başarılı bir öğrenci grubu ve iletişimi kuvvetli bir veli kitlesiyle çalışan öğretmenin işi kolaylaşır. Sonuçta herkes kazançlı çıkar. (Ö12)

Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılım çalışmalarında Suriyeli ailelerle yaşadıkları sorunlara dair görüşleri

Eğitimin bireylerin hayatına yön verme gibi bir işlevi vardır. Bu işlev yerine getirilirken, aile ve öğretmen başrolde yer almaktadır. Öyleyse anne baba ve öğretmenler sürekli iletişim halinde olmalı ve anne babaların çocuklarının eğitim süreçlerinde aktif olması sağlanmalıdır. Fakat bu süreç her zaman istenildiği kadar kolay olmamakta, zaman zaman bir takım sorunlarla karşılaşmaktadır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin aile katılımında Türkçe bilmeme, maddi sorunlar, anne babaların okulu boş zamanlarını dolduracakları alanlar olarak görmeleri, kültürel farklılıklar gibi sorunların yaşandığını belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

- Suriyeli ebeveynler Türkçe bilmedikleri için iletişim sorunu yaşamaktayız. Ayrıca eğitim programlarındaki farklılıktan kaynaklı olarak ailelerin beklentileri farklılaşıyor. Bunların sonucunda da aileler kendilerini eğitimden, etkinliklerden ve okuldan soyutlayıp sürece dâhil olmak istemiyorlar. (Ö6)

- Bazı Suriyeli ebeveynler, eğitime ilişkin herhangi bir harcama söz konusu olduğunda çocukları için bunu harcamak istemiyorlar. Özellikle anasınıfi seviyesinde çok fazla etkinlik yapılıyor. Bu etkinlikler için de harcama yapmak gerekiyor. Maalesef bu harcamaları yapmamak için ebeveynler okuldan uzak durabiliyor ya da çocuğu okula göndermeyebiliyorlar. (Ö15)

- *Kültürel farklılıklar Suriyeli anne babaların sürece katılımlarını etkiliyor diye düşünüyorum. Bazı aileler ellerindeki tüm imkânları çocukları için seferber ediyor, Türk ailelerle iletişim kuruyor, dil öğrenmeye çalışırken, kimi aileler de kendi dünyalarından ne dışarı çıkmak istiyorlar ne de başkalarının kendi dünyalarına girmesini istiyorlar diye düşünüyorum. Bunun kültürel farklılıklardan kaynaklandığını düşünüyorum. (Ö18)*

Çalışma grubundaki öğretmenlerin tümü Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarında birtakım sorunla karşılaştıklarını ve Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarına katılımını engelleyen faktörler olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Aile katılım çalışmalarını engelleyen faktörler

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Ailelerin olumsuz tavırları	5	%27.8
Ailelerin bilgi veya eğitim düzeyinin yetersiz olması	14	%77.8
Çalışma koşulları ve zaman bulamama	4	%22.2
Kültür farklılıklarına uyum sağlayamama	15	%83.3
Maddi sebepler	8	%44.4
Okul öncesi eğitimi gereksiz görme	3	%16.7
Dil probleminden dolayı iletişim kuramama	17	%94.4

Tablo 4 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin 3'ü (%16.7) "Okul öncesi eğitimi gereksiz görmeyi", 4'ü (%22.2) "Çalışma koşulları ve zaman bulunamamasını", 5'i (% 27.8) "Ailelerin olumsuz tavırlarını", 8'i (%44.4) "Maddi sebepleri", 14'ü (%77.8) "Ailelerin bilgi veya eğitim düzeyinin yetersiz olmasını", 15'i (%83.3) "Kültür farklılıklarına uyum sağlayamamayı" ve 17'si (%94.4) "Dil probleminden dolayı iletişim kuramamayı" Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarını engelleyen faktörler olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin, Suriyeli ailelerden hangi grupta yer alanların eğitimde aile katılımına daha istekli olduğu ile ilgili görüşleri alınmış ve öğretmenlerin görüşleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Suriyeli ebeveynlerin eğitimde aile katılımına isteklilik durumları

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Eğitimli olanlar	4	%22.2
Maddi durumu iyi olanlar	6	%33.4
Eğitimli ve maddi durumu iyi olanlar	8	%44.4

Tablo 5'e bakıldığında, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin 4'üne (%22.4) göre Suriyeli ebeveynlerden eğitimli olanların, 6'sına (%33.4) göre maddi durumu iyi olanların ve 8'ine (%44.4) göre hem eğitimli hem de maddi durumu iyi olanların, eğitimde aile katılımına daha istekli olduğu görülmektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerden okul öncesi eğitimde aile katılımında annelerin mi babaların mı daha istekli olduklarına ilişkin görüşleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Suriyeli anne babaların çocuklarının eğitiminde aile katılımına isteklilik durumları

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Anneler	13	%72.2
Babalar	2	%11.1
Hem anne hem babalar	3	%16.7

Tablo 6'ya göre okul öncesi öğretmenlerinden 2'si Suriyeli ebeveynlerden babaların okul öncesi eğitimde aile katılımında daha istekli olduğunu, 3'ü (%16.7) hem annelerin hem babaların okul öncesi eğitimde aile katılımına istekli olduğunu ve 13'ü (%72.2) de Suriyeli ebeveynlerden annelerin okul öncesi eğitimde aile katılımında daha istekli olduğunu belirtmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinden, Suriyeli ebeveynlerin aile katılım düzeylerini arttırmak için yaptıkları uygulamalar ile ilgili görüşleri alınmış ve sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Aile katılımının artması için yapılan uygulamalar

	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Ev Ziyaretleri	5	%27.8
Toplantı	10	%55.5
Yüz yüze Görüşme	11	%61.1
Seminer	1	%5.6
Telefon Görüşmesi	2	%11.1

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerinin 11'i (%27.8) Suriyeli ebeveynlerin aile katılım düzeylerini arttırmak için "Yüz Yüze Görüşme", 10'u (%55.5) "Toplantı", 5'i (%27.8) "Ev Ziyareti", 2'si (%11.1) "Telefon Görüşmesi" ve 1'i (%5.6) de "Seminer" yaptıklarını belirtmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ailelerin aile katılımının artırılması ile ilgili beklentileri

Araştırmanın "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Suriyeli Ailelerin Aile Katılımı ile İlgili Beklentileri" başlığı altındaki bulgular; "Suriyeli ailelerden beklentiler", "Türk ailelerden beklentiler" ve "Okul idaresinden beklentiler" başlıkları altında incelenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin gruplardan beklentileri aşağıda sunulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ailelerin eğitimde aile katılımı ile ilgili kendilerinden beklentileri genel olarak Türkçeyi öğrenmeleri, çocukların bakımlarına dikkat edilmesi, öğrencilere verilen görevlerin takibi ve öğrencilere destek olunması, okula karşı olumlu tutum geliştirmeleri vb. yönündedir. Öğretmenlerin görüşleri alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

- Eğitimde aile katılımı konusunda diğer öğrencilerin ebeveynleri daha aktif olurken Suriyeli ebeveynlerin daha çekimser kaldıklarını gözlemliyorum. Ben Suriyeli ebeveynlere hemen hemen her gün bir etkinlik olacak şekilde düzenlemeler yapıyorum. Fakat Suriyeli ebeveynler dil konusunda problem yaşamalarından dolayı etkinliklere yeterince ilgi göstermiyorlar. Bu problemin aşılması için dil sorununun çözülmesi gerektiğini düşünüyorum. Suriyeli ebeveynlerden beklentim zaman kaybetmeden Türkçeyi öğrenmeleridir. (Ö1)

- En küçük en basit bir adım yavaş yavaş da olsa Türkçe öğrenip en azından gündelik hayatta konuşulan birkaç konuda çocuklarla Türkçe konuşmaları bizim işimizi kolaylaştırır diye düşünüyorum. Özellikle Suriyeli anneler yaptığımız etkinlikleri

görüyorlar ve onlardan beklentim çocuklarını evde ve okulda destekleyerek çocukları olumlu yönde etkilemeleridir. (Ö14)

Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ailelerin eğitimde aile katılımı ile ilgili Türk ailelerden beklentileri incelendiğinde öğretmenlerin beklentilerinin genel olarak Suriyeli ailelere anlayış göstermeleri, onlara destek olmaları, tüm çocukların çocuk olduğunun farkında olmaları vs. yönündedir. Öğretmenlerin görüşleri alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

- Bazı durumlarda Türk aileler de yapıcı yaklaşmıyor maalesef. Yapılan etkinlikler için Türk aileler masraf edip çaba gösterdiklerinde bazı Suriyeli ailelerin herhangi bir katkısının olmaması tepkilere neden oluyor. Bu durum sonucunda da aileler içerisinde kategoriler oluşuyor. Bu noktada Suriyeli ailelerden beklentim güçleri yettiğinde çocuklarının eğitimine maddi manevi katkı sunmalarıdır. Türk ailelerden beklentim ise daha yapıcı olmaları, Suriyeli ailelerle sohbetler edip onları kabullenerek okula ve sınıfa karşı bağ kurmalarını sağlamalarıdır. (Ö7)

- Ben elimden geldiğinde hepimizin anne hepimizin insan olduğu gibi temel konuları, Suriyeli ya da değil, tüm öğrencilerimin arasındaki ilişkilerin niteliği gibi temel ortak noktaları toplantılarda hissettiriyorum. Türk ebeveynlerin de bu gerçekleri mantık süzgecinden geçirerek doğru olarak görmesi ve herkese öncelikle insan ve anne olarak değer vermeleridir. (Ö9)

Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ailelerin eğitimde aile katılımı ile ilgili okul idaresi ve yetkililerden beklentileri incelendiğinde öğretmenlerin beklentilerinin genel olarak Suriyeli ailelerle daha rahat iletişim kurmak için tercüman desteği, sınıflardaki Suriyeli öğrenci dağılımının eşit yapılması, Türkçe öğrenmelerine destek verilmesi, maddi durumu iyi olmayan ailelere eğitim desteği sunulması vb. yönündedir. Öğretmenlerin görüşleri alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

- Bence Suriyeli aileler ile gerçekleştirilen görüşmelerde, iletişim konusunda öğretmeni tek bırakmamalıdır. Gerek idare gerek rehber öğretmenler veliler ile iletişimde öncelikle sorumluluğu almalılardır. (Ö3)

- Uzmanlık alanı yabancılara Türkçe öğretimi olan uzmanların okul öncesinden itibaren tüm öğretmenlere dil öğretimi konusunda eğitim vermesi gerektiğini düşünüyorum. Kadınların Türkçe öğrenmesi konusunda çalışma yapılmalı. Böylelikle aileleri okula çekmiş ve eğitimde aktif olmalarını sağlamış oluruz. Ayrıca tam zamanlı bir tercümanın Suriyeli öğrencisi bulunan her okula verilmesini bekliyorum. Bu mümkün olmuyorsa bir çevirmen en azından haftanın belli günleri okula gelerek Suriyeli ailelerle bizim aramızdaki iletişimi sağlamalı diye düşünüyorum. (Ö8)

- Okul idaresinden sınıflardaki Suriyeli öğrenci dağılımının eşit yapılması beklentisi içerisindeyim. Böylelikle öğretmenin öğrenciyle daha çok ilgilenmesi sağlanmış olur. Bunun sonucunda da Suriyeli aileler eğitimde daha aktif olabilir. (Ö16)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma ile Suriyeli ailelerin eğitimde aile katılımına ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli aileler tarafından okula verilen öneme dair incelendiğinde ailelerin bu konuda olumlu görüşe sahip olmakla beraber azımsanmayacak derecede de okula önem verilmediğine dair görüşler tespit edilmiştir. Bu sonucu destekler nitelikte Erdoğan ve Demirkasımoğlu'nun (2010) çalışmasında, öğretmen ve yöneticilerin ailelerin katılım düzeylerini düşük buldukları, ailelerin isteksiz ve pasif oldukları vurgulanmıştır. Benzer şekilde Mafa ve Makuba (2013) çalışmasında, aile

katılımının yararlarının farkında olmasına rağmen ebeveynlerin aile katılımı düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varmıştır. Aynı şekilde Aşlamacı ve Eker (2017) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda, İmam-Hatip Lisesi okul yöneticilerine göre velilerin çoğu, aile katılım çalışmalarında yeterli derecede ilgili olmadıkları bulunmuştur.

Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin çocuklarının eğitimindeki etkilerine ilişkin görüşlerinde farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin yaklaşık yarısı “Suriyeli ebeveynler çocuklarının eğitimindeki etkilerinin farkında olmadığını” bildirmekle beraber katılımcıların tamamı, Suriyeli ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerinde aktif olmasının çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin eğitimde aktif olarak rol almasının diğer bir ifadeyle aile katılım çalışmalarında yer almasının hem ebeveynler hem de öğrenciler açısından birçok faydasının olduğunu belirtmişlerdir. Ebeveynler açısından bu faydaların başında Türkçe öğrenme ve sosyalleşme gelmektedir. Öğretmenler en fazla sıkıntıyı iletişim kurarken yaşadıklarını, Suriyeli ebeveynlerin Türkçeyi öğrendiklerinde yaşanan problemlerin kolaylıkla çözüme kavuşturulduğunu bildirmişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarına katılımının öğrenciler açısından ise “çocuğun okula kolay adapte olması, çocuğun okulu benimsemesi ve sevmesi, ailesi tarafından önemsendiğinin farkına varması, çocuğun sosyalleşmesi” gibi birçok faydası olduğunu belirtmişlerdir. Eğitimde aile katılım çalışmalarının etkilerine ilişkin olarak gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları; aile katılımı ile çocukların başarılarının arttığını, çocukların güdülenmesine katkı sağladığı ve çocukların kendilerine daha fazla güvendiklerini ve okula ve öğretmenlere ilişkin tutumlarının olumlu bir şekilde geliştiğini ortaya koymaktadır (Ekinci Vural ve Kocabaş, 2018). Bu bağlamda erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmalarının önem arz ettiği söylenebilir.

Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin aile katılım çalışmalarına katılımını engelleyen faktörlerin başında “dil probleminden dolayı iletişim kuramama, kültür farklılıklarına uyum sağlayamama, ebeveynlerin eğitimlerinin yetersiz olması” gibi etkenlerin yer aldığını belirtmişlerdir. Bunun yanında okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin aile katılımında “Türkçe bilmeme, maddi sorunlar, anne babaların okulu boş zamanlarını dolduracakları alanlar olarak görmeleri, kültürel farklılıklar” gibi sorunların yaşandığını belirtmişlerdir. Bu bulguyu destekler nitelikte Erdoğan ve Demirkasımoğlu'nun (2010) çalışmasında, ailelerin eğitim sürecine katılımının önündeki engellerin “eğitimcilerin ve ailelerin olumsuz tavırları, ebeveynlerin eğitimlerinin yetersiz olması, çalışma koşulları ve zaman bulamama, kültür farklılıklarına uyum sağlayamama” olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde Argon ve Kıyıcı (2012) ailelerin eğitim sürecine katılımını engelleyen unsurların; eğitim, kültür, ekonomik düzeylerinin düşük olması, yoğun iş temposu ve aile içi sorunlar olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Mafa ve Makuba (2013) çalışmasında, aile katılımının önündeki engellerin “ebeveynlerin bilgi eksikliği, iletişim sorunları ve iş birliği yapmaması” olduğunu söylemiştir. Toran ve Özgen'in (2018) çalışmasında, anne-babaların eğitim düzeyinin ve sosyoekonomik durumunun düşük olmasının da aile katılım çalışmalarının yürütülmesinde bir engel olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında yetersiz okuryazarlık veya dil becerileri, güven eksikliği, iş nedeniyle zaman eksikliği, diğer bakım sorumlulukları, olumsuz eğitim deneyimleri dâhil olmak üzere ebeveynlerin çocuklarının eğitimine daha fazla katılımlarını engelleyen bir dizi engeller vardır (O'Hehir & Savelsberg, 2014). Atakan (2010) öğretmenlerin aile katılım çalışmalarında yaşadıkları sorunlara dair görüşlerinin alındığı çalışmada, en önemli sorunların, ailelerin bu konudaki eğitiminin yetersizliği ve kültürel farklılıklar olduğunu açıklamıştır.

Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin eğitimde aile katılımına “eğitimli ve maddi durumu iyi olanlar”ın daha istekli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Suriyeli ebeveynlerin okul öncesi aile katılımında babalardan ziyade annelerin daha istekli olduğu bildirilmiştir. Araştırma sonucunu destekler nitelikte Atakan (2010) tarafından yapılan çalışmada yer alan tüm katılımcıların, “annelerin” aile katılım çalışmalarında daha istekli olduklarını belirttikleri görülmektedir. Aynı şekilde Tümkiye ve Çopur (2020) tarafından gerçekleştirilmiş olan çalışmanın sonucu da öğretmenlerin, aile katılım çalışmalarında “annelerin” daha istekli gördüklerini ortaya koymaktadır. Ancak araştırmalar erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmalarına babanın katılımının da çok önemli olduğunu vurgulamaktadır (Tümkiye ve Türkmenoğlu, 2021). Konaklı ve Göktürk’ün (2018) çalışmasının sonuçlarına göre, Roman aileler çocuklarının eğitimlerine önem verdiklerini, okuldan ve çocuklarının öğretmenlerinden kendilerine karşı desteklerini ve kendilerine anlayışla yaklaşmalarını beklediklerini böylelikle eğitime katılım noktasında daha istekli olabileceklerini belirttikleri görülmektedir.

Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin aile katılım düzeylerini arttırmak için yaptıkları uygulamaların genellikle “yüz yüze görüşme, toplantı, ev ziyaretleri” gibi çalışmalardan oluştuğunu belirtmişlerdir. Konaş ve Güneş (2012) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımını planlayarak farklı uygulamalara yer verdiklerini belirlemişlerdir. Abbak’ın (2008) gerçekleştirdiği çalışmanın sonuçları ise okul öncesi öğretmenlerin ebeveynlerin aile katılım çalışmaları için aile katılım formu kullandıklarını, velilere yönelik konferans düzenlediklerini, aile görüşmeleri yaptıklarını, velileri sınıfa davet ettiklerini, okulda veli görüşmeleri yaptıklarını ve eğitim panolarının kullanıldığını belirttikleri görülmektedir. Toran ve Özgen (2018) ise yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenleri aile katılımı çalışmalarına katılımın artırılması amacıyla ebeveynleri gezilere ve gözlem çalışmalarına dâhil ettikleri, evlere ziyaretler gerçekleştirdikleri, görüşme, toplantı ve konferanslar düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Benzer şekilde Atakan (2010) öğretmenlerin eğitimde ailelerin katılımının sağlanması için veli toplantısı düzenleme, ebeveynler ve çocuklarla beraber yapılacak nitelikte olan etkinlik görevleri verme, bilgilendirme panolarıyla iletişim kurma şeklinde görüşlerini almıştır. Argon ve Kıyıcı (2012) da eğitim sürecinde ebeveynlerin katılımının artırılması amacıyla toplantıların yapılabileceğini, konferansların düzenlenebileceğini, ev ziyaretlerinin gerçekleştirilebileceğini ayrıca ebeveynleri de sürece dâhil edecek nitelikte eğitsel ve sosyal faaliyetlerin düzenlenebileceğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda aile katılımı uygulamaları ev temelli, okul temelli ve okul aile iş birliğinin sağlanarak bütüncül açıdan ele alınması gerektiği ifade edilebilir.

Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenleri Suriyeli ebeveynlerin aile katılımının artırılması için okul idaresi ve yetkililerden, Türk ailelerden ve Suriyeli ailelerden beklentilerini dile getirmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin aile katılımı ile ilgili okul idaresi ve yetkililerden beklentileri genel olarak “Suriyeli ailelerle daha rahat iletişim kurmak için tercüman desteği, sınıflardaki Suriyeli öğrenci dağılımının eşit yapılması, Türkçe öğrenmelerine destek verilmesi, maddi durumu iyi olmayan ailelere eğitim desteği sunulması” yönündedir. Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin aile katılımı ile ilgili Türk ailelerden beklentileri genel olarak “Suriyeli ailelere anlayış göstermeleri, onlara destek olmaları, tüm çocukların çocuk olduğunun farkında olmaları” şeklindedir. Okul öncesi öğretmenlerinin Suriyeli ebeveynlerin aile katılımı ile ilgili kendilerinden beklentileri genel olarak “Türkçeyi öğrenmeleri, çocukların bakımlarına dikkat edilmesi, öğrencilere verilen görevlerin takibi ve öğrencilere destek olunması, okula karşı olumlu tutum geliştirmeleri” yönündedir. Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010) çalışmasında, eğitim sürecine katılımlarına

ilişkin ailelerden beklentileri sorulduğunda öğretmenler ailelerden beklentilerini öncelikle okulu daha sık ve düzenli ziyaret etmeleri, çocukları ile ilgili bilgi edinmeleri ve veli toplantılarına katılmaları şeklinde sıralamışlardır. Benzer şekilde Tay, Özdemir ve Yıldırım (2013) sınıf öğretmeni adayları ile gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmen adaylarının aile katılımı sürecinde ailelerden; çocuklarına daha fazla ilgi göstermelerini, çocukları desteklemelerini, daha fazla anlayış göstermelerini, öğretmenlerle daha çok görüşmeler yapmalarını, öğretmenleri desteklemelerini, okula daha sık gelmelerini beklediklerini bildirmiştir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak Suriyeli ailelerin aile katılımının teşvik edilmesi amacıyla okullar tarafından veli ve öğrencilerin bütünleştirildiği çeşitli sanatsal/kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenebilir. Bu yolla ayrımcılığa yönelik tutumların azalması, kapsayıcılık ve okula uyum beklenebilir. Ayrıca okulların ve ailelerin birbirlerinden beklentilerine yönelik konuşmaların gerçekleşeceği platformların oluşturulması, ailelerin kendilerine özgü yapılarının okul yönetimi ve öğretmenler tarafından tanınmasına olanak sağlayabilir (Konaklı ve Göktürk, 2018). Bu bağlamda okullar, ev-okul bağlarını güçlendirmeye teşvik edilmelidir. Sorumlu yetkililer, aile katılımını desteklemeleri için okullara gerekli kaynakları sağlamalıdır. Ebeveynlerin çocuklarının eğitimine aktif olarak katılmaları gerektiği konusunda eğitilmesi gerekir. Ayrıca bu olguyla ilgili gelecekteki araştırmalarda ebeveynlerden ve çocuklardan da görüşler alınabilir.

Referans

Abbak, B. S. (2008). *Okul öncesi eğitim programındaki aile katılımı etkinliklerinin anasınıfı öğretmenleri ve veli görüşleri açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.

Aşlamacı, İ. ve Eker, E. (2017). İmam-Hatip Lisesi öğrenci velilerinin çocuklarının eğitimine katılım durumları: Okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı nitel bir araştırma. *Talim*, 1(2), 153-185. <https://doi.org/10.12738/talim.2017.2.0007>

Atakan, H. (2010). *Okulöncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Çamlıbel Çakmak, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 1-17.

Edwards, E. & Alldred, P. (2000). A typology of parental involvement in education centring on children and young people: negotiating familialisation, institutionalisation and individualization. *British Journal of Sociology of Education*, 21(3), 435-455.

Ekinci Vural D. ve Kocabaş, A. (2018). Okul öncesi eğitim ve aile katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1174-1185. <https://doi.org/10.17755/esosder.64697>

Epstein, J. L., & Jansorn Rodriguez, N. (2004). School, family and community partnerships link the plan. *Education Digest*, 67(6), 19-23.

Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Educational Administration: Theory and Practice* 16(3), 399-431.

Ergüden, N., Doğan, A. ve Hastaoğlu, Z. Ş. (2020). Aile katılımının okul öncesi dönem çocuklarının benlik saygısı ve sosyal duygusal uyumu üzerindeki etkileri. *Nesne*, 8(17), 297-309. <https://doi.org/10.7816/nesne-08-17-10>.

Henderson, A., & Berla, N. (1994). *A new generation of evidence: The family is critical to student achievement*. National Committee for Citizens in Education.

Konaklı, T. ve Göktürk, S. (2019). Aile katılımında alternatif arayışları: İzmit Roman aileleri örneği. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 605-630. <https://doi.org/10.23863/kalem.2019.115>

Kontaş, T. ve Güneş, G. (2012, Eylül). Eğitimde aile katılımı ve okul öncesinde ilköğretime geçişte gösterdiği değişime ilişkin nitel bir çalışma, (ss. 24-29). *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi 3. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi "Okul Öncesi Eğitimde Farklı Yaklaşımlar ve Kültürlerarası Bakış"*, Adana.

Mafa O., & Makuba, E. (2013). The Involvement of Parents in the Education of their Children in Zimbabwe's Rural Primary Schools: The Case of Matabeleland North Province. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 1(3), 37-43.

Morrison, G. S. (2003). *Fundamentals of early childhood education*. Columbus.

Mülteciler Derneği (2023). *Türkiye'deki Suriyeli sayısı*. 20.04.2023 tarihinde <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> adresinden ulaşılmıştır.

O'Hehir, J., & Savelsberg, H. (2014). *Towards best practice in parent involvement in education: A literature review*. 15.04.2023 tarihinde https://books.google.com.tr/books/about/Towards_Best_Practice_in_Parent_Involvem.html?id=B6_3xQEACAAJ&redir_esc=y adresinden erişilmiştir.

Pehlivan, İ. (1997). Okula aile katılımı. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 53, 4-7.

Powell, D. R., Son, S. H., File, N., & San Juan, R. R. (2010). Parent-school relationships and children's academic and social outcomes in public school pre-kindergarten. *Journal of School Psychology*, 48(4), 269-292.

Poyraz, H. ve Dere H. (2001) *Okulöncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık.

Richardson, S. A. (2009). Principal's perceptions of parental involvement in the "big 8" urban districts of Ohio. *Research in the Schools*, 16(1), 1-12.

Roekel, D. V. (2008). *Parent, family, community involvement in education*. NEA Education Policy and Practice Department.

Sanders, M. G., & Sheldon, S. B. (2009). *Principals matter: A guide to school, family, and community partnerships*. SAGE Company.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.

Sheldon, S. B. (2009). *In School, family, and community partnerships: Your handbook for action*. (3rd ed.). Corwin Press.

Şahin, Ç. (2013). Verilerin analizi. R. Kıncal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s. 183-217). Nobel Akademi.

Tay, B., Özdemir, A. M. ve Yıldırım, K. (2013). Ailenin çocuğun eğitimine etkin katılımı: öğretmen adaylarının görüşleri. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 5, 76-93.

Tezel-Şahin, F. ve Ünver, N. ve (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-31.

Toran, M. ve Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor?. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s11m>

Tümkaya, S. ve Çopur, E. (2020). Suriyeli ailelerin aile katılımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29(3), 368-386.

Tümkaya, S. ve Türkmenoğlu, M. (2021). İlkokul dönemi çocukların babalarının aile katılımına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 269-294.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.